

Начало > Семейноправни въпроси и наследство > Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

английски

Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици вече са преведени.

Swipe to change

Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Испания

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

В испанското право понятието „родителски права“ обикновено се нарича „*patria potestad*“ (родителска власт). Тя включва правата и задълженията на физическите лица, обикновено родителите, или на юридически лица, на които по закон или със съдебно решение е поверена закрилата на ненавършили пълнолетие деца по отношение на личността и имуществото им.

Родителската власт винаги трябва да се упражнява в интерес на децата, в съответствие с техните лични качества и при зачитане на тяхната физическа и психологическа неприкосновеност. Тя включва следните задължения и правомощия:

1. да се полагат грижи за тях, да се живее с тях, да се хранят, възпитават и да се гарантира, че ще получат всестранно образование;
2. да се представляват и да се управлява тяхното имущество.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родителите имат родителски права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца.

Ако родителите се разведат, разведат, преустановят своите взаимоотношения или не живеят заедно, всички права и задължения във връзка с личността и имуществото на ненавършилите пълнолетие деца, се носят от двамата родители, освен при извънредни обстоятелства.

Ако родителите живеят разделено, родителската власт се упражнява от родителя, с когото детето живее. По надлежно мотивирана молба на другия родител обаче съдът може да определи родителската власт да се упражнява съвместно с първия родител или да разпредели между майката и бащата присъщите функции по упражняване на родителската власт, ако това е в интерес на детето.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде назначено на тяхно място?

Съгласно испанското право, ако родителите не изпълняват законово предвидените задълженията за закрила, свързани с грижите за ненавършили пълнолетие деца, или не ги изпълняват по задоволителен начин, може други роднини, лица или институции да бъдат определени да упражняват под съдебен надзор родителските права по отношение на ненавършили пълнолетие деца.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Ако родителите се разведат или разделят, упражняването на родителските права може да бъде определено:

по искане на двамата родители, в споразумение за уреждане (*convenio regulado*), което трябва да бъде одобрено от съда; със съдебно решение, в рамките на състезателно производство.

Родителските права, като институт за закрила на ненавършилите пълнолетие деца, се упражняват и от двамата родители.

Възможните режими на грижи и упражняване на родителски права по отношение на ненавършили пълнолетие деца може да бъдат обобщени по следния начин:

присъждане на упражняването на родителските права само на единия родител — това е най-често използваният режим при раздяла и при развод, постигнати по взаимно съгласие, или в резултат на състезателно производство; обикновено за родителя, който не упражнява родителските права, се определя режим на лични отношения;

присъждане на упражняването на родителските права съвместно на двамата родители — ненавършилите пълнолетие деца живеят в редуващи се периоди от време с единия или другия родител;

по изключение, ако обстоятелствата го налагат и с оглед интересите на ненавършилото пълнолетие дете, може да бъде издадено съдебно решение за присъждане на грижите и упражняването на родителските права на друго лице, било то по предложение на самите родители или направо по решение на съда.

В случаи, когато даден орган отговаря за грижите за ненавършили пълнолетие деца, посоченото положение се запазва и на никой от родителите не се присъжда упражняване на родителските права.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Родителите, които постигнат съгласие по въпросите за упражняването на родителските права, трябва да представят подписана спогодба, която да съдържа всички договорени аспекти. Освен други мерки, в него изрично трябва да бъдат посочени договореностите по:

грижите и упражняването на родителските права по отношение на ненавършилото пълнолетие дете,

режима на лични отношения с родителите,

упражняването на родителските права,

използването на семейното жилище,

издръжката за ненавършилото пълнолетие дете.

Споразумението за уреждане се представя заедно с молбата пред съответния първоинстанционен съд. То трябва да бъде потвърдено с подписите на родителите, поставени в съда. След изслушване на ненавършилите пълнолетие деца, ако са достатъчно големи, и на прокурора, съдът преценява договореностите.

Съдията одобрява приетите споразумения на съпрузите за уреждане на последиците от унищожаването на брака, раздялата или развода, освен ако са във вреда на децата. Ако страните предложат режим на лични отношения между внуците и техните баби и дядовци, съдията може да го одобри, след като изслуша бабите и дядовците и те дадат своето съгласие.

Отхвърляне на споразумението се извършва с мотивирано решение. В такъв случай съпрузите трябва да представят на съдията за одобрение ново споразумение, ако е приложимо.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

Семейната медиация е най-добрата алтернативна мярка на съдебното решение за постигане на споразумение между страните.

Постигнатите споразумения между родителите трябва да бъдат одобрени със съдебно решение, за да имат изпълнителна сила.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

След като изслуша ненавършилите пълнолетие деца, ако те са в състояние да формират собствено мнение, и като избягва, по възможност, разделянето на братя и сестри, в съдебното решение съдията винаги трябва да се произнесе в интерес на децата по следните въпроси: съдебните мерки, касаещи упражняването на родителските права и полагането на грижи, присъдени на единия или на двамата родители, и образованието;

режима на лични отношения, като определи времето, начина и мястото, където родителите могат да общуват със своите деца и да прекарват време с тях;

по изключение, може да е необходимо този режим на лични отношения да бъде ограничен или временно прекратен, ако възникнат сериозни обстоятелства или ако единият от родителите сериозно и многократно не изпълнява своите задължения;

присъждане на родителската власт и, ако е необходимо и целесъобразно за децата, решение относно цялостното или частичното упражняване на тази власт от единия от родителите, включително лишаване от такава власт, ако има основателна причина за това;

издръжката, която трябва да се плаща от всеки от родителите за покриване на нуждите на детето, като се има предвид финансовото им положение, както и приемане на необходимите мерки, за да се гарантира действителното изплащане на издръжката;

разпоредане за ползване на семейното жилище и обичайно използвани вещи, ако родителите не са постигнали споразумение, като предимство има съпругът, който упражнява родителските права по отношение на ненавършилите пълнолетие деца.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Като общо правило, родителската власт се споделя от двамата родители. Затова двамата родители споделят правомощията да вземат решения и да разрешават всички въпроси, касаещи ненавършило пълнолетие дете, дори ако упражняването на родителските права е присъдено само на единия от тях.

В случай на разногласие между родителите по решения, които могат или трябва да бъдат взети по отношение на ненавършило пълнолетие дете, например във връзка с обучението и образованието — въпроси като избор на училище или извънучебни дейности; здравеопазването — когато се избира лекар; лични въпроси — като избор на име или религиозно образование, или избор на място или държава, където да живеят ненавършилите пълнолетие деца, и т.н., и когато постигането на взаимно съгласие се е оказало невъзможно, всеки от родителите може да се обърне към съда за разрешаването на спора.

След като изслуша двамата родители и детето (ако то може да формира собствено мнение), без допълнително разглеждане съдията присъжда правомощията за вземане на решения на бащата или на майката. Ако разногласията продължат или възникне друга причина, която сериозно пречи на упражняването на родителските права, съдията може да присъди правомощията за вземане на решения изцяло или частично на единия от родителите или може да разпредели тези функции между тях. Всички тези мерки могат да бъдат приети за период от най-много две години.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

В случаи, в които упражняването на родителските права по отношение на ненавършило пълнолетие дете е присъдено съвместно на двамата родители, на практика родителите се редуват да полагат ежедневните грижи за детето на предварително определени периоди, които обикновено съвпадат с конкретни учебни периоди като учебни срокове или години.

Всички ваканционни периоди се поделят между двамата родители.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

По семейни и бракоразводни производства за раздяла или развод по взаимно съгласие компетентен е първоинстанционният съд, в чийто район на компетентност се намира последното общо семейно жилище или жилището на някой от ищите.

По състезателни семейни и бракоразводни производства компетентен е първоинстанционният съд по мястото на семейното жилище, а ако съпрузите са с местожителство в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда в района на последното семейно жилище или в района по местожителство на ответника.

По производства, които се отнасят само до грижите, упражняването на родителски права и издръжката за ненавършили пълнолетие деца, чиито родители нямат брак, компетентният първоинстанционен съд е този по мястото на последното общо местожителство на родителите. Ако те живеят в различни съдебни райони, ищецът може да избира между съда в района по местожителство на ответника или този в района по местожителството на ненавършилото пълнолетие дете.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

В тези случаи са приложими следните процедури:

в случаи, когато има постигнато споразумение между страните — процедурата по взаимно съгласие, установена в член 777 от Закона за гражданското производство, приложима за раздяла, развод и приемане на окончателни мерки относно грижите, родителските права и издръжката на ненавършили пълнолетие деца и когато няма сключен брак;

когато между страните не е постигнато споразумение — състезателното производство, уредено с членове 770 и 774 от Закона за гражданското производство, което е приложимо също така по семейни дела и производства, касаещи ненавършили пълнолетие деца, когато родителите нямат брак.

При нетърпящи отлагане случаи може да се поиска приемане на мерки по следните процедури:

Временни мерки, които се постановяват преди да бъде подадена молба за унищожаване на брак, раздяла, развод или по производства за грижите и упражняването на родителските права по отношение на ненавършили пълнолетие деца и за издръжка. Тези производства са уредени в членове 771 и 772 от Закона за гражданското производство.

Изрично е предвидено, че ако има основания за спешни действия, тогава мерките по първото издадено решение може да бъдат приети с незабавно действие.

Временни мерки, които се постановяват след приемането на молбата по семейни и бракоразводни производства или производство, касаещо ненавършили пълнолетие деца, както в предходните случаи. Те са уредени в член 773 от Закона за гражданското производство.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разносните по производството?

Пълна или частична правна помощ може се получи, при условие че бъдат представени доказателства от които да е видно, че са изпълнени изискванията за получаване на правна помощ по Закона за правната помощ. (Вж. „Правна помощ — Испания“).

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

За да се знае кои решения могат да бъдат обжалвани, трябва да се направи разграничение между всички възможни решения, касаещи родителските права, а именно:

всички решения по състезателни производства могат да се обжалват пред провинциален съд (*Audiencia Provincial*);

решения по производства по взаимно съгласие могат да се обжалват пред провинциалния съд само когато е одобрена мярка, която се различава от условията на споразумението за уреждане.

По закон не могат да се обжалват нито решения за привременни мерки, нито решения за упражняването на родителската власт.

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

В случаите, когато решенията за упражняването на родителските права не се изпълняват доброволно, може да бъде подадена молба до първоинстанционния съд, който е издал решението, като се предяви искане за принудително изпълнение на неспазената мярка или мерки. Трябва да бъдат посочени решението или разпореджанието, чието принудително изпълнение се иска, и лицето, срещу което следва да бъде насочено принудителното изпълнение.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Решенията по брачни производства за упражняване на родителските права по отношение на дете от връзката, издадени в дадена държава членка и подлежащи на изпълнение във въпросната държава членка, и за които е направено уведомление, се признават в Испания по искане на всяка заинтересована страна, без да е необходимо производство, в съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност.

За да се поиска изпълнение, трябва да бъде подадена молба за изпълнение в съда по местожителството на ненавършилото пълнолетие дете и където се иска принудително изпълнение. Към молбата трябва да бъде приложено копие от решението, чието изпълнение се иска, а решението трябва да отговаря на всички изисквания за установяване на неговата автентичност в съответствие със стандартния формуляр, съдържащ се в приложение V. Необходимо е присъствието на адвокат и процесуален представител.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

В Испания, за да се оспори признаването на решение за родителските права, издадено в друга държава членка, съответната страна трябва да се обърне към първоинстанционния съд, до който е подадено искането за признаване на решението, като се позове на съществуването на някое от основанията за непризнаване, определени в Регламент (ЕО) № 2201/2003.

Основанията, на които може да бъде направено позоваване, са следните:

решението е в очевидно противоречие с обществения ред, като се вземе предвид висшият интерес на детето;

не е дадена възможност на детето да бъде изслушано (това основание не е допустимо в случай на спешност);

ако решението е постановено в отсъствието на ответника, документът за образуване на производството не му е били връчен или той не е бил уведомен за него, освен ако не се докаже, че той е приел решението;

ако страната, която се противопоставя на признаването и твърди, че решението възпрепятства упражняването на родителските права, не е била изслушана;

решението е несъвместимо с друго решение, което е издадено впоследствие.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Приложимото право е това по обичайното местопребиване на ненавършилото пълнолетие дете в съответствие с Хагската конвенция от 1996 г. за закрила на детето.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 11/12/2020

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.